

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 4, Article Number: 1C0261

EDUCATION SCIENCES

Received: August 2010

Accepted: September 2010

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Çetin Semerci

Firat University

csemerci@firat.edu.tr

Elazığ-Turkey

BAŞARI ODAKLI MOTİVASYON (BOM) ÖLÇEĞİ'NİN GELİŞTİRİLMESİ

ÖZET

Araştırmmanın amacı, Başarı Odaklı Motivasyon (BOM) Ölçeği'ni geliştirmektir. Araştırmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Taslak ölçek, 827 deneğe uygulanmıştır. Uygulama, Atatürk, Cumhuriyet, Fırat, Muş Alparslan ve Yüzüncü Yıl Üniversitelerinde yapılmıştır. Dört faktörlü bir yapı (Dış etkiler, iç etkiler, hedef büyütme ve öz-bilinç) ortaya çıkmıştır. Ölçeğin KMO değeri 0.911, Bartlett testi değeri 7361.928 (Sd=595, P<.05)'dir. Faktör analizi sonucunda toplam varyansın yüzde 37.910'unu karşıladığı görülmektedir. Madde toplam korelasyonları 0.36 ile 0.58 arasında değişmiştir. Çalışmada, 49 veri çiftlemesi yapılmış ve test tekrar test korelasyonu 0.977 (p<0.01) bulunmuştur. İki yarı puanları arasındaki korelasyon 0.895 (p<0.01) bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.896 (35 madde) bulunmuştur. Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği, eğitim fakültelerinde kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Başarı, Motivasyon, Başarı Odaklı Motivasyon, Ölçek, Eğitim Fakültesi

DEVELOPING A SCALE OF ACHIEVEMENT FOCUSED MOTIVATION

ABSTRACT

This paper aims to develop a scale of achievement focused motivation (AFM). Survey method is used in the research. Outline scale applied 827 students. Atatürk, Cumhuriyet, Fırat, Muş Alparslan ve Yüzüncü Yıl Universities are applied the scale. 4-factored structure (External effects, internal effects, growth of aim and self-conscious) is revealed in the scale. KMO value of AFM scale is 0.911 and the value of Barlett test is 7361.928 (Sd=595, P<.05). It is seen that after factor analysis, the scale provides 37.910% of total variance. In the analyses results of AFM scale, item-total correlations changed between 0.36 and 0.58. In the study, 49 data-paired are applied and it was found out that test-retest correlation was 0.977 (p<0.01). Correlation coefficient between two halves points was 0.895(p<0.01). Cronbach Alpha Coefficient of AFM scale is 0.896 (35 items). AFM scale can be used in the faculty of educations.

Keywords: Achievement, Motivation, Achievement Focused Motivation, Scale, Faculty Of Education

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Ölçme, her alana girmiştir. Niteliklerin nicelendirilmesi anlamına gelen ölçme, değerlendirmecilere karar verme noktasında kolaylık sağladığından büyük önem taşımaktadır. Bu anlamda tutum gibi duyuşsal alana ilişkin konularda, ölçmeler ölçekler aracılığıyla yapılabilmektedir. Arık'a (1996, 36) göre, bilimsel bilgi elde edebilmek için operasyonel tarifleri yapılmış terimlerle ve doğada neyin araştırılacağını açık ve net bir şekilde ifade eden bir problemle yola çıkarak standartlaşmasına, güvenilirliğine ve geçerliğine özen gösterilmiş ölçeklerle ölçüm yapılması gerekir. Motivasyon (Güdülenme) konusu da ağırlıklı olarak duyuşsal alanla ilgili olup ölçekler aracılığıyla ölçülebilmektedir. Motivasyonu yüksek çıkan öğrenciler genelde başarılı olmaktadır.

Başarı için, öğretim ortamlarında yalnızca bilişsel becerilere ağırlık verilmesi yeterli değildir (Seah ve Bishop, 2000). Bu ortamlarda öğrencilerin başarılı olabilmesi için duyuşsal alan becerilerinin önemli bir rol oynadığını gösteren araştırmalar vardır (Duit ve Treagust, 2003; Thompson ve Mintzes, 2002; Weaver, 1998; Lee, Brophy, 1996). Duyuşsal alan becerilerinden biri de motivasyondur. Motivasyon, bir hedefe yönelmiş herhangi bir davranışı içermekte olup döngü özelliğine sahiptir (Morgan, 1984). Eğitimde de benzer bir anlamda, öğrencileri istenen yolda çalıştırma sanatıdır (Öncül, 2000).

Genel olarak başarıya motivasyonu, gayret gerektiren faaliyetlerde yetkin olabilmek çabasıdır (Eliot ve Church, 1977 akt. Schunk, 2009). Bu faaliyetler öğrenme ile ilgilidir. Öğrenme, yapılan işin değeri, akademik amaçlar ve etkilerini kapsayan çeşitli motivasyon faktörlerinden etkilenir (Wigfield ve Eccles, 2000; Braten ve Olaussen, 2005; Dweck, 1999). Başarıya motivasyonu, bir öğrencinin standardını belirlediği hedefine ulaşmak için zaman ve enerjisini ayarlamasıdır (Ülgen, 1994). Başarılı öğrenciler başarılarının nedeni olarak yetenek ve çabayı, başarısızlıklarının nedeni olarak da çaba eksikliklerini görme eğilimindedirler (Açıkgöz, 2003). Başarıya bir ihtiyaç olarak bakılabilir.

Başarıya ihtiyacının sınıf öğretiminde geçerli olan şu yönleri vardır: (1) Bilişsel (zihinsel) yönden belirsizlik; Kişileri bu durumlardan kurtarmaya sevkeder. Bu suretle insanlar bilme ve anlama ihtiyaçlarını giderirler. (2) Kendini gerçekleştirme ve tanıma; Bu ihtiyaç insana başarıyla gittikçe artan bir prestij ve statü kazandırır. (3) Başkaları tarafından kabul görme; Başarılı olma, başkalarının kendisini değerli bir insan olarak görmelerine katkıda bulunur (Fidan, 1985, 134-135).

Motivasyonu yüksek olan öğrencinin öğrenmesi üst düzeydedir (Senemoğlu, 2007). Motivasyon, öğrenmenin en kritik ve en zor ölçülebilen öğelerinden biridir. Yeterince motive olmamış bir öğrenci öğrenmeye hazır hale gelmemiştir (Ulusoy, 2007; Selçuk, 2000). Çünkü, öğrenci ilgi duyma dikkat etme ve çabada sürekli değildir, gerekli zamanı harcamamıştır ve konuya odaklanmamıştır (Fidan, 1985). Öğrencilerin buna ilişkin motivasyon durumlarının ölçülerek programlara yön verilmesi beklenir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Öğrencilerin başarı motivasyonlarını dolaylı da olsa ölçebilmek ve buradan elde edilecek sonuçlarının program geliştirme çalışmalarına fayda sağlayacağı düşüncesiyle bu araştırmanın amacı, Başarı Odaklı Motivasyon (BOM) Ölçeği'nin geliştirilmesi olarak belirlenmiştir. Bu amaç çerçevesinde BOM ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmaya çalışılmıştır.

3. YÖNTEM (METHOD)

Araştırmada betimsel (tarama) yöntem kullanılmıştır. Bu yöntem, olayları, objeleri, varlıkları, kurumları ve çeşitli alanları olduğu gibi betimlemeye, açıklamaya çalışır (Karasar, 1995; Kaptan, 1998). Bu yöntemle Başarı Odaklı Motivasyon ölçeği geliştirilmeye çalışılmıştır.

3.1. Çalışma Örneklemi (The Sample of Study)

Taslak ölçek, geliştirilmek üzere 827 deneğe uygulanmıştır. Uygulama, Atatürk Üniversitesi (Erzurum), Cumhuriyet Üniversitesi (Sivas), Fırat Üniversitesi (Elazığ), Muş Alparslan Üniversitesi ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde (Van) yapılmıştır. Tablo 1'de uygulama yapılan öğrencilerin üniversitelere göre dağılımı görülmektedir.

Tablo 1. Üniversitelere göre, çalışma örnekleminin dağılımı
(Table 1. According to universities, distribution the sample of study)

Üniversite	Lisans öğrencileri	Tezsiz yük. Lis. öğrencileri
Atatürk Üniversitesi	184	45
Cumhuriyet Üniversitesi	126	-
Fırat Üniversitesi	181	111
Muş Alparslan Üniversitesi	87	-
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	93	-
TOPLAM	671	156

Uygulama yapılan üniversitelerin eğitim fakültelerinin bölümlere göre dağılımı şu şekildedir: Atatürk Üniversitesi'nde Psikolojik danışma ve Rehberlik (41 öğrenci), Okul Öncesi Öğretmenliği (34 öğrenci), Sınıf Öğretmenliği (59 öğrenci), Türkçe Öğretmenliği (50 öğrenci), Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (Tezsiz) (20 öğrenci) ve Matematik bölümü (25 öğrenci) öğrencilerine uygulama yapılmıştır. Cumhuriyet Üniversitesi'nde Sınıf Öğretmenliği (55 öğrenci), Türkçe Öğretmenliği (36 öğrenci), Fen ve Teknoloji Öğretmenliği (35 öğrenci) öğrencilerine uygulama yapılmıştır. Fırat Üniversitesi'nde Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (48 öğrenci), Sınıf Öğretmenliği (61 öğrenci), Türkçe Öğretmenliği (30 öğrenci), Fen ve Teknoloji Öğretmenliği (42 öğrenci), Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (Tezsiz) (40 öğrenci), Matematik bölümü (45 öğrenci), Fizik Bölümü (22 öğrenci) ve Biyoloji Bölümü (4) öğrencilerine uygulama yapılmıştır. Muş Alparslan Üniversitesi'nde Sınıf Öğretmenliği (47 öğrenci) ve Fen ve Teknoloji Öğretmenliği (40 öğrenci) öğrencilerine uygulama yapılmıştır. Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (43 öğrenci) ve Sınıf Öğretmenliği (50 öğrenci) öğrencilerine uygulama yapılmıştır. Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeğini geliştirme aşamaları aşağıda verilmiştir.

3.2. Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeğinin Geliştirilmesi (Developing a Scale of Achievement Focused Motivation)

Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği geliştirilirken şu aşamadan geçmiştir. Bu aşamalar maddeler halinde açıklanmıştır:

- Literatür ve madde havuzu,
- Uzman görüşleri,
- Uygulama,
- Faktör analizi ve temalar,
- Faktörler arası korelasyonlar,
- Madde toplam korelasyonları,
- Test tekrar test korelasyonu,
- Eşdeğer iki yarı puanları arasındaki korelasyon,
- İç Tutarlılık Katsayısı (Cronbach alpha).

3.2.1. Literatür ve Madde Havuzu (Literature and Item Pool)

Taslak ölçek, literatür taraması ve bu araştırmaya yakın ölçeklerin (Korur, 2001; Yılmaz ve Huyugüzel Çavaş, 2007; Ağca ve Ertan, 2008; Martin, 2001; Dede ve Yaman, 2008; Yılmaz, 2007) incelenmesi sonucunda 63 madde belirlenmiş ve madde havuzuna konulmuştur.

3.2.2. Uzman Görüşleri (Expert Ideas)

Ölçeğin uzman görüşünü almak amacıyla Fırat Üniversitesi'nde Eğitim Bilimleri alanında görev yapan beş (5) öğretim üyesine verilmiştir. Ayrıca, Türkçe bölümündeki 11 öğrenciye verilmiş olup maddelerin anlaşılabilirliği konusunda görüş alışverişinde bulunulmuştur. Uzman ve öğrenci görüşleri doğrultusunda 63 maddeden 61'i üzerinde uzlaşma sağlanmıştır. Maddelerin bazılarında ifade ve imla düzeltmeleri yapılmıştır. Bu maddelerin 46'sı olumlu ve 15'i olumsuz önermelerden oluşmuştur. Olumsuz olanlar 2, 4, 17, 26, 27, 28, 40, 41, 44, 45, 51, 55, 58, 59, 61 numaralı maddelerdir. Bu maddeler, istatistik paket programında 1-5 derecelenmeleri, 5-1 şeklinde yeniden kodlanmıştır (recode). Ölçeğin derecelendirilmesi, "Tamamen katılıyorum (5), Çoğunlukla katılıyorum (4), Kısmen katılıyorum (3), Çoğunlukla katılmıyorum (2), Hiç katılmıyorum (1)" şeklindedir.

3.2.3. Uygulama (Application)

Uzman görüşleri doğrultusunda belirlenen maddeler, 827 deneye uygulanmış ve uygulama sonucu olarak veriler işleme konulmuştur. Başarı Odaklı Motivasyon taslak ölçeğinde 61 madde bulunmaktadır.

Tablo 2. Ölçeğin faktör yükleri ve madde toplam korelasyonları
(Table 2. The factor loadings and item-total correlations)

Taslak Madde No	Ölçek Madde No	Maddeler	Faktör Yüğü	Madde Toplam r
Dış etkiler				
13	13	Yeni bilgi ufku açmaktadır.	.40	.56*
16	16	Ders konularıyla ilgili ders arkadaşlarıma yardımcı olmaktan hoşlanırım.	.43	.43*
19	19	Kitap ve ders notlarımı sınıf arkadaşlarımla paylaşmayı severim	.38	.39*
31	31	İlgi duyduğum derslere sıkı çalışırım	.41	.57*

33	33	Cesaretlendirilirimsem başarılı olurum	.50	.49*
34	34	Ders sorumlusunun ders anlatmaya istekli olması, beni pozitif etkiler.	.67	.58*
35	35	Değerli olduğum hissettirilirse başarılı olurum.	.56	.56*
36	36	Dersteki sıcak bir öğrenme atmosferi başarıyı artırır.	.69	.57*
47	47	Sonuçta kazanacaklarım motivasyonumu pozitif etkiler	.46	.42*
54	54	Başardıkça başarıma isteğim artar	.52	.50*
56	56	Başarılı olduğumda mutlu olurum	.57	.48*
60	60	Ailemin evde okuması (kitap, dergi vb.) beni çalışmaya teşvik eder.	.44	.39*
İç etkiler				
1	13	Derslere hazırlıklı giderim.	.54	.37*
6	14	Yeni bir konu öğrenme düşüncesi beni heyecanlandırıyor.	.47	.51*
7	15	Derslere ilişkin yenilikleri öğrenmek isterim.	.54	.54*
18	16	Ödev hazırlarken yeni bilgiler öğrenmeyi severim.	.49	.56*
20	17	Ders anlatılırken not alırım.	.46	.41*
21	18	Derse ilişkin detaylı bilgi verilmesini severim.	.59	.50*
22	19	Ödevlerimi zamanında yaparım.	.47	.46*
52	20	Çalışmaktan hoşlanırım.	.42	.42*
53	21	Öğrendikçe öğrenme isteğim artar.	.41	.56*
Hedef büyütme				
10	22	Yüksek puan almayı severim.	.47	.49*
11	23	Derse ilişkin etkinlikleri ilk bitiren kişi olmak isterim.	.69	.47*
12	24	Derse ilişkin çabalarım için ders sorumlusundan takdir beklerim.	.69	.46*
23	25	Sınavlarda yüksek not almak isterim.	.44	.49*
24	26	Derse ilişkin etkinliklerde aranan kişi olmak isterim.	.65	.46*
25	27	Sınavlarda yüksek puan alırım.	.53	.44*
26	28	Öğrenmede sabırsızım.	-.37	.43*
Öz-bilinç				
8	29	Öğrendiğim her bilgiyi sorgularım.	.44	.36*
29	30	Zengin öğrenme etkinlikleri (rol oynama, beyin fırtınası, gösteri, örnek olay, görsel sunu, misafir konuşmacı vb.) ile başarıya motive olurum. Tablo 2'nin devamı...	.39	.52*
30	31	İşbirlikli öğrenme (kubuşuk öğrenme) ile motivasyonum artar.	.37	.47*
32	32	Kafama takılan bir konuyu araştırıp öğrenmeden rahat etmem.	.46	.49*
46	33	Ne olursa olsun başaracağıma inanırım	.52	.42*
49	34	Başarısızlık beni yıldıramaz.	.62	.41*
50	35	Başarısızlıktan ders çıkarırım.	.41	.40*
Atılan maddeler				
2	-	Yeni fikirler duymak istemiyorum.	-	-
3	-	Her ders yeni öğrenmelerin başlangıcıdır.	-	-
4	-	Ders çalışırken kafamı toplayamıyorum.	-	-
5	-	Sınıfta anlatılan konuları ders dışında derinlemesine araştırırım.	-	-
9	-	Derslerde yeni bilgi öğrenmek için sorular sorarım.	-	-
14	-	Ders sorumlusunun gözüne girmek için üst düzeyde çalışırım.	-	-
15	-	Ödevlerimin kontrol edilmesini dört gözle beklerim	-	-
17	-	İşbirliği ile yapılan çalışmaları sevmem.	-	-
27	-	Derslere planlı çalışmıyorum.	-	-
28	-	Ders çalışmalarımı erteleme alışkanlığım vardır.	-	-
37	-	Kendimi çalışmaya zorlayarak motive oluyorum.	-	-
38	-	Derslerde başarılı olmam bana arkadaşlarım arasında prestij kazandırıyor.	-	-
39	-	Derste kullanılan materyallerin çekiciliği beni başarılı kılar.	-	-
40	-	Başarısızlık benim kaderimdir.	-	-
41	-	Cesaretim kırılırsa başarısız olurum.	-	-

42	-	Başaramayacağımı düşündüğüm çalışma yoktur.	-	-
43	-	Ders aldığım sürece başarısızlık diye bir şey yoktur.	-	-
44	-	Başarısız olduğumda çalışmayı bırakırım.	-	-
45	-	Başarısız olacağımı düşündüğüm hiçbir çalışmaya başlamam.	-	-
48	-	Çalışırken olumsuz duygular hissediyorum.	-	-
51	-	Başarısızlık beni çalışmamaya yöneltir	-	-
55	-	İstesem de yapamam gibi öğrenilmiş çaresizliğe sahibim	-	-
57	-	Başarılı olduğumda takdir(ödül) beklerim.	-	-
58	-	Çevremdekilerin çalışmaması beni olumsuz etkiler.	-	-
59	-	Ailemdeki bireylerin beni küçümsemesi çalışmalarımı olumsuz yönde etkiler	-	-
61	-	İçimden çalışmak gelmiyor.	-	-

P<0,01

3.2.4. Faktör Analizi ve Temalar (Factor Analysis and Themes)

Veriler üzerinde faktör analizi yapılarak Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri hesaplanmıştır. KMO, toplanan veriler üzerinde faktör analizinin uygun olup olmadığını ortaya koyan bir değerdir. Bununla beraber, Bartlett Testi ile "Korelasyon matrisinin birim matrisine eşit olduğu" hipotezi test edilmiştir (UYTES, 1995). Faktör yükleri 0.35'in altında olan maddeler ölçeğe alınmamıştır. Ölçeğin faktör yükleri ve 6. aşamada ele alınan madde toplam korelasyonları aşağıdaki tablo 2'de verilmiştir. Ölçek, tek boyutlu olarak da kullanılabilir. Tek boyutlu kullanım durumunda faktör yükleri 0.35-0.61 arasında değişmiştir. Ancak, bu çalışmada çok boyutlu tercih edilmiştir. Ölçeğin oluşturulmasında faktör analiziyle ilgili işlemlerde dört faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Faktör analizi sonucunda toplam varyansın yüzde 37.910'unu karşıladığı görülmektedir. Faktör analizi sonuçlarına göre, ölçeğin KMO değeri 0.911, Bartlett testi değeri 7361.928 (Sd=595, P<.05)'dir. Ölçeğin çok boyutlu kullanımında, faktör yükleri birinci faktörde 0.38-0.69, ikinci faktörde 0.41-0.59, üçüncü faktörde 0.37-0.69 ve dördüncü faktörde 0.37-0.62 arasında değişmektedir.

Ölçekte yer alan maddelerin 4 faktöre nasıl dağıldıkları Eksen Rotasyonu yöntemlerinden Varimax Metodu ile belirlenmeye çalışılmıştır. Faktör altındaki cümleler incelenerek faktörlere, ilgili maddeleri temsil edebilecek şekilde tema verilmeye çalışılmıştır. Bu aşamada birden fazla faktör içinde yer alan maddelerin hangi faktör başlığı altında yer alacağına karar verirken, öncelikle faktör yükü ve faktör içindeki anlam bütünlüğü dikkate alınmıştır. Sonuçta, 4 faktörlü 35 madde ölçek kapsamında yer almıştır. Bu ölçekte, 4 faktöre verilen temalar şunlardır: Dış etkiler, iç etkiler, hedef büyütme ve öz-bilinçtir. Temalar kısaca şöyle açıklanabilir: Dış etkiler, kişinin kendisi dışında kalan şeylerin öğrenme ve başarı üzerindeki etkileridir. Bunlar yeni bilginin ufku açması, değerli olduğunun hissettirilmesi, evde okuma ve benzerleridir. İç etkiler, insanın iç dünyasıyla ilgili olanlardır. Kendini derslere hazırlıklı gitmek için zorunlu hissetme, yenilikleri öğrenme isteği, çalışmaktan hoşlanma gibi önermeler iç etkilerle ilgilidir. Hedef büyütme, vizyonu büyütme, yüksek not almayı isteme, ilklerden olma isteği, sınavlardan yüksek not almak için çalışma gibi önermeler hedeflerin büyüklüğünün göstergeleridir. Öz-bilinç ise, kişinin kendini tanıması, hangi durumda ne yapacağını bilmesidir. Zengin öğrenme etkinlikleriyle başarıya motive olma, başarıya inanma, başarısızlığın yıldırılmayacağını bilmesi gibi önermeler öz bilinçle ilgili olduğu söylenebilir.

Dört(4) temanın adları konulurken beş(5) uzman Eğitim Bilimci öğretim üyesine verilmiş ve temalarla ilgili görüş birliği ve görüş ayrılıkları belirlenmiştir. Bu elde edilen verilere Miles and Huberman (1994, 64)'ın güvenilirlik formülü uygulanmıştır. Sonuçta, güvenilirlik 0.80 bulunmuştur. Diğer taraftan faktörler arası korelasyonlar bulunmuş ve Tablo 3'te verilmiştir.

3.2.5. Faktörler Arası Korelasyonlar (Correlations Between Factors)

Faktörler arasındaki korelasyonlar, deneklerin (N=827) verdikleri cevaplara göre analiz edilmiştir.

Tablo 3. Faktörler Arası Korelasyonlar
(Table 3. Correlations Between Factors)

Faktör(N=827)	Dış etkiler	İç etkiler	Hedef büyütme	Öz-bilinç
Dış etkiler	1			
İç etkiler	.567*	1		
Hedef büyütme	.509*	.472*	1	
Öz-bilinç	.553*	.555*	.411*	1

*P<.01

En yüksek korelasyon, iç ve dış motivasyon arasında bulunan 0.567'lik bir ilişkidir. En düşük korelasyon ise, öğrenme yolları ile hedef büyütme arasındaki 0.411'lik bir ilişkidir. Faktörlerin birbiri arasındaki korelasyonların 0.01 düzeyinde manidar olduğu söylenebilir.

3.2.6. Madde Toplam Korelasyonları (Item-total Correlations)

Madde toplam korelasyonu, ölçek maddelerinden alınan puanlar ile ölçeğin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır. Madde toplam korelasyonları 0.30 ve üzerinde olmalıdır (Büyüköztürk, 2002). Ölçek için yapılan analiz sonuçlarında, madde toplam korelasyonlarının 0.36 ile 0.58 arasında değiştiği görülmektedir (Tablo 2).

3.2.7. Test Tekrar Test Korelasyonu (Test Re-test Correlations)

Test tekrar test güvenilirliği aynı ölçeği aynı gruba farklı zamanlarda tekrarlı olarak uygulamaktır. Bu güvenilirlik belirlenirken uygulama zaman aralığı 15 gün olabilir. Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 3. Sınıf (23 öğrenci) ve Türkçe Öğretmenliği 3. Sınıf (26 öğrenci) öğrencilerine 15 gün arayla aynı ölçek tekrar verilmiştir. Toplam 49 öğrenci üzerinde test tekrar test yapılmıştır. Bir başka deyişle, 49 veri çiftlemesi yapılabilmektedir. Büyüköztürk (2002)'e göre, test tekrar test korelasyon katsayısı hesaplanırken kararlılık için en az 30 veri çiftlemesi yapılması gerekir. Bu nedenle 49 veri çiftlemesi yeterli görülmüştür. Sonuçta test tekrar test korelasyonu 0.977 bulunmuştur. Bu sonuç 0.01 düzeyinde manidar kabul edilmiştir.

3.2.8. İki Yarı Puan Korelasyonu (Two-halves points Correlation)

Ölçek, 827 kişilik grubu bir defa uygulanmış, "tek ve çift numaralı" sorular yaklaşımı ile iki yarıya bölünmüştür. Deneklerin iki yarıdan aldıkları puanlar arasındaki korelasyon 0.895 (p<0.01) bulunmuştur.

3.2.9. Ölçeğin İç Tutarlılık Katsayısı

(The Coefficient of Internal Consistency of Scale)

Çalışmada, 827 deneyin vermiş olduğu cevaplar üzerinde Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Buradan genel sonuç 0.896 (Madde sayısı:35) bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlar bazında güvenilirlik katsayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Ölçeğin Alt Boyutlarının Cronbach Alfa Katsayıları
(Table 4 . The coefficients of Cronbach alpha of scale part
dimension)

Alt Boyutlar(faktörler)	Taslak Madde No	Güv. Katsayısı
Faktör 1 (Dış etkiler)	13,16,19,31,33,34,35,36,47,54,56,60	.805
Faktör 2 (İç etkiler)	1,6,7,18,20,21,22,52,53	.758
Faktör 3 (Hedef büyütme)	10,11,12,23,24,25,26	.745
Faktör 4 (Öz-bilinç)	8,29,30,32,46,49,50	.666

Ölçeğin alt boyutlarını belirlemek amacıyla faktör analizi kapsamında yapılan Eksen Rotasyonu sonucu yukarıda belirlenmiş olan dört boyut, güvenilirlik katsayıları açısından yeterli görülmüştür. Bu sonuçlara bakılarak, ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir. Buradaki tüm sonuçlar, bu ölçeğin kullanılabilirliğini göstermektedir. Sonuçta ölçek, 1'i olumsuz ve 34'ü olumlu olmak üzere 35 maddeden oluşmuştur (EK-1). Olumsuz olan madde taslak ölçekte 26 numara ve son ölçekte 28 numara ile belirtilmiştir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA (CONCLUSION AND DISCUSSION)

Araştırmada, Başarı Odaklı Motivasyon (BOM) Ölçeği'nin geliştirilmesi için geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Atatürk Üniversitesi (Erzurum), Cumhuriyet Üniversitesi (Sivas), Fırat Üniversitesi (Elazığ), Muş Alparslan Üniversitesi ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi (Van) Eğitim Fakültelerinde okuyan 827 öğrenciden konuyla ilgili elde edilen sonuçlara göre, ölçeğin KMO değeri 0.911 ve Bartlett testi değeri 7361.928 (Sd=595, P<.05)'dir. Analiz sonuçlarında, 4 tema (Dış etkiler, iç etkiler, hedef büyütme ve öz-bilinç) ve 35 madde (1'i olumsuz, 34'ü olumlu madde) ölçekte yer almıştır. Ölçekteki tema adları belirlenirken önermelerdeki baskın olan noktalar dikkate alınmıştır. Kuşkusuz, önermelere göre başka isimler de verilebilirdi.

Bu ölçeğin faktörler arası korelasyonları incelendiğinde, 0.411 ile 0.567 (p<0.001) arasında değişen pozitif ilişkiler bulunmuştur. Faktör analizi sonucunda toplam varyansın yüzde 37.910'unu karşıladığı görülmektedir. Madde toplam korelasyonları 0.36 ile 0.58 arasında değişmiştir. Çalışmada, 49 veri çiftlemesi yapılmış ve test tekrar test korelasyonu 0.977 (p<0.01) bulunmuştur. Deneklerin iki yarıdan aldıkları puanlar arasındaki korelasyon 0.895 (p<0.01) bulunmuştur. Çalışmada, Cronbach Alpha katsayısı 0.896 bulunmuştur.

Rivers(1983) motivasyon tanımında, organizmanın iç dünyasına vurgu yapmıştır. Bu vurgu motivasyonun soyut ve karmaşık bir yapı olduğunu ve ölçmenin çok da kolay olmadığını göstermektedir. Bu nedenle, geliştirilen bu ölçeğin günümüz şartlarında, sadece dolaylı bir ölçme aracı özelliği taşıdığı söylenebilir. Ölçek, bu sınırlılıklar çerçevesinde kullanılmalıdır.

Öğrenci başarısı ile motivasyon arasında orta ve üst düzeylerde ilişkiyi ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Yılmaz, 2007). Bu çalışmada, başarı odaklı motivasyon üzerinde yoğunlaşmıştır ve geliştirilen bu ölçeğin geniş bir kullanımının olacağı umulmaktadır. Başarı Odaklı Motivasyon (BOM) Ölçeği, üniversitelerin eğitim fakültelerinde uygulanabilir. Ölçeğin, üniversitelerin diğer fakültelerinde uygulanabilmesi için ilgili fakültelerde pilot uygulamalarının ve analizlerinin yapılması gerekir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Açıkgöz, K.Ü., (2003). *Etkili öğrenme ve öğretme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
2. Aşca, V. ve Ertan, H. (2008). Duyuşsal bağlılık içsel motivasyon ilişkisi: Antalya'da beş yıldızlı otellerde bir inceleme, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, X(II), 135-156.
3. Arık, A., (1996). *Motivasyon ve heyecana giriş*, İstanbul: Elif ofset.
4. Büyüköztürk, Ş., (2002). *Veri analizi el kitabı*, Ankara: Pegem A Yayını
5. Braten, I. ve Olaussen, B.S., (2005). Profiling individual differences in student motivation: A longitudinal cluster-analytic studying different academic contexts. *Contemporary Educational Psychology*, 30, 359-396.
6. Dede, Y. ve Yaman, S., (2008). Fen öğrenmeye yönelik motivasyon ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(1), 19-37.
7. Duit, R. ve Treagust, D., (2003). Conceptual change: A powerful framework for improving science teaching and learning. *International Journal of Science Education*, 25(6), 671-688.
8. Dweck, C.S. (1999). *Self-theories: Their role in motivation, personality, and development*. Philadelphia: Psychology Press.
9. Fidan, N., (1985). *Okulda öğrenme ve öğretme*, Ankara: Alkım kitapevi.
10. Kaptan, S., (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*, Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri.
11. Karasar, N. (1995). *Bilimsel araştırma yöntemi*, 7. Basım, Ankara: Alkım Kitapevi.
12. Korur, F., (2001). *The effects of teachers' characteristics on high school students' physics achievement, motivation and attitudes*, Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
13. Lee, O. ve Brophy, J., (1996). Motivational patterns observed in sixth-grade science classrooms. *Journal of Research in Science Teaching*, 33(3), 585-610.
14. Martin, A.J., (2001). The student motivation scale: A tool for measuring and enhancing motivation. *Australian Journal of Guidance and Counselling*, 11, 11-20.
15. Miles, M. and Huberman, M. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis* (Second edition). California: Sage Publications.

16. Morgan, C.T., (1984). *Psikolojiye giriş ders kitabı* (Çeviri), Ankara: Meteksan Yayınları.
17. Öncül, R. (2000). *Eğitim ve eğitim bilimleri sözlüğü*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
18. Rabideau, S.T. (2005). *Effects of Achievement Motivation on Behavior*. [http: www.personalityresearch.org/papers/rabideau.html](http://www.personalityresearch.org/papers/rabideau.html) web sitesinden 22 Mayıs 2008'de alındı.
19. Rivers, W.M., (1983); *Speaking in Many Tongues*, 3. Baskı, New York: Cambridge University Pres.
20. Schunk, D.H., (2009). *Öğrenme teorileri: Eğitimsel bir bakışla* (Çeviri Editörü: Dr. Muzaffer Şahin), 5. Baskıdan çeviri, Ankara: Nobel Yayınevi.
21. Seah, W.T. ve Bishop, A.J., (2000). *Values in mathematics textbooks: A view through the australasian regions. Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association*, LA: New Orleans.
22. Selçuk, Z., (2000). *Gelişim ve öğrenme*, Geliştirilmiş 7. Baskı. Ankara: Nobel Yayınları.
23. Senemoğlu, N., (2007). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*, Ankara: Gönül Matbaacılık.
24. Thompson, T.L. ve Mintzes, J.J., (2002). Cognitive structure and the affective domain: On knowing and feeling in biology. *International Journal of Science Education*, 24(6), 645-660.
25. Weaver, G.C., (1998). Strategies in K-12 science instruction to promote conceptual change. *Science Education*, 82(4), 455-472.
26. Wigfield, A., ve Eccles, J.S., (2000). Expectancy-value theory of achievement motivation. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 68-81.
27. Ulusoy, A., (2007). *Güdülenme* (Editör: Prof.Dr. Ayten Ulusoy, Eğitim psikolojisi kitabında bölüm), Ankara: Anı yayıncılık.
28. UYTES (1995). *SPSS Bilgisayar Paket Kullanma Kursu Ders Notları* (Nisan 1995), (Uluslararası İleri Teknoloji Sistemleri), Elazığ: Ders Notu.
29. Ülgen, G., (1994). *Eğitim psikolojisi: Kavramlar, ilkeler, yöntemler, kuramlar ve uygulamalar*, Ankara: Lazer Ofset Matbaa.
30. Yılmaz, E., (2007). *Ortaöğretimde İngilizce derslerinde öğrenci başarısında motivasyonun rolü: Bartın ili örneği*, Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.
31. Yılmaz, H. ve Huyugüzel, Çavaş, P., (2007). Reliability and validity study of the students' motivation toward science learning (SMTSL) questionnaire, *İlköğretim Online*, 6(3), 430-440.

EK 1. Başarı Odaklı Motivasyon (BOM) Ölçeği
(The Scale of Achievement Focussed Motivation)

1- Hiç katılmıyorum 2- Çoğunlukla katılmıyorum 3- Kısmen katılıyorum
4- Çoğunlukla katılıyorum 5- Tamamen katılıyorum

Rakam Değeri

1. Yeni bilgi ufkumu açmaktadır.	[]
2. Ders konularıyla ilgili ders arkadaşlarıma yardımcı olmaktan hoşlanırım.	[]
3. Kitap ve ders notlarımı sınıf arkadaşlarımla paylaşmayı severim.	[]
4. İlgi duyduğum derslere sıkı çalışırım.	[]
5. Cesaretlendirilirim başarılı olurum.	[]
6. Ders sorumlusunun ders anlatmaya istekli olması, beni pozitif etkiler.	[]
7. Değerli olduğum hissettirilirse başarılı olurum.	[]
8. Dersteki sıcak bir öğrenme atmosferi başarıyı artırır.	[]
9. Sonuçta kazanacaklarım motivasyonumu pozitif etkiler.	[]
10. Başardıkça başarıma isteğim artar.	[]
11. Başarılı olduğumda mutlu olurum.	[]
12. Ailemin evde okuması (kitap, dergi vb.) beni çalışmaya teşvik eder.	[]
13. Derslere hazırlıklı giderim.	[]
14. Yeni bir konu öğrenme düşüncesi beni heyecanlandırıyor.	[]
15. Derslere ilişkin yenilikleri öğrenmek isterim.	[]
16. Ödev hazırlarken yeni bilgiler öğrenmeyi severim.	[]
17. Ders anlatılırken not alırım.	[]
18. Derse ilişkin detaylı bilgi verilmesini severim.	[]
19. Ödevlerimi zamanında yaparım.	[]
20. Çalışmaktan hoşlanırım.	[]
21. Öğrendikçe öğrenme isteğim artar.	[]
22. Yüksek puan almayı severim.	[]
23. Derse ilişkin etkinlikleri ilk bitiren kişi olmak isterim.	[]
24. Derse ilişkin çabalarım için ders sorumlusundan takdir beklerim.	[]
25. Sınavlarda yüksek not almak isterim.	[]
26. Derse ilişkin etkinliklerde aranan kişi olmak isterim.	[]
27. Sınavlarda yüksek puan alırım.	[]
28. Öğrenmede sabırsızım.	[]
29. Öğrendiğim her bilgiyi sorgularım.	[]
30. Zengin öğrenme etkinlikleri (rol oynama, beyin fırtınası, gösteri, örnek olay, görsel sunu, misafir konuşmacı vb.) ile başarıya motive olurum	[]
31. İşbirlikli öğrenme (kubaşık öğrenme) ile motivasyonum artar.	[]
32. Kafama takılan bir konuyu araştırıp öğrenmeden rahat etmem.	[]
33. Ne olursa olsun başaracağıma inanırım	[]
34. Başarısızlık beni yıldıramaz.	[]
35. Başarısızlıktan ders çıkarırım.	[]